

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (peti senat)

z dne 9. junija 2016*

„Pritožba — Člen 81 ES — Omejevalni sporazumi — Španski trg cestogradbenega bitumna — Razdelitev trga in usklajevanje cen — Obvestilo o imuniteti pred globami in zmanjševanju glob v primerih kartelov (2002) — Točka 23(b), zadnji odstavek — Delna imuniteta pred globo — Dokazi o dejstvih, za katera Evropska komisija prej ni vedela“

V zadevi C-617/13 P,

zaradi pritožbe na podlagi člena 56 Statuta Sodišča Evropske unije, vložene 27. novembra 2013,

Repsol Lubricantes y Especialidades SA, nekdanja Repsol Lubricantes YPF y Especialidades SA, s sedežem v Madridu (Španija),

Repsol Petróleo SA s sedežem v Madridu,

Repsol SA s sedežem v Madridu,

ki jih zastopajo L. Ortiz Blanco, J. Buendía Sierra, M. Muñoz de Juan, A. Givaja Sanz in A. Lamadrid de Pablo, odvetniki,

pritožnice,

druga stranka v postopku je

Evropska komisija, ki jo zastopata C. Urraca Caviedes in F. Castillo de la Torre, agenta,

tožena stranka na prvi stopnji,

SODIŠČE (peti senat),

v sestavi T. von Danwitz, predsednik četrtega senata v funkciji predsednika petega senata, K. Lenaerts, predsednik Sodišča v funkciji sodnika petega senata, D. Šváby (poročevalec), A. Rosas in C. Vajda, sodniki,

generalni pravobranilec: N. Jääskinen,

sodna tajnica: M. Ferreira, glavna administratorica,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 15. aprila 2015,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 16. julija 2015

* Jezik postopka: španščina.

izreka naslednjo

Sodbo

- 1 Družbe Repsol Lubricantes y Especialidades SA, nekdanja Repsol Lubricantes YPF y Especialidades SA (v nadaljevanju: RPA/Rylesa), Repsol Petróleo SA in Repsol SA s pritožbo predlagajo razveljavitev sodbe Splošnega sodišča Evropske unije z dne 16. septembra 2013, Repsol Lubricantes y Especialidades in drugi/Komisija (T-496/07, EU:T:2013:464, v nadaljevanju: izpodbijana sodba), s katero je to zavrnilo njihovo tožbo za razglasitev ničnosti Odločbe Komisije C(2007) 4441 final z dne 3. oktobra 2007 v zvezi s postopkom na podlagi člena [81 ES] (zadeva COMP/38.710 – Bitumen (Španija)) (v nadaljevanju: sporna odločba) in, podredno, znižanje zneska globe, ki jim je bila naložena.

Pravni okvir

Uredba (ES) št. 1/2003

- 2 Člen 23 Uredbe Sveta (ES) št. 1/2003 z dne 16. decembra 2002 o izvajanju pravil konkurence iz členov [81 in 82 ES] (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 8, zvezek 3, str. 205), naslovljen „Globe“, v odstavku 3 določa, da se „[p]ri določanju višine globe [...] upošteva teža, pa tudi trajanje kršitve“.
- 3 Člen 31 te uredbe določa:

„S pritožbo zoper odločbo, s katero je Komisija določila globo ali periodično denarno kazen, ima Sodišče neomejeno pristojnost do pregleda odločbe. Naloženo globo ali periodično denarno kazen lahko preklic, zniža ali zviša.“

Smernice iz leta 1998

- 4 V točki 1 Obvestila Komisije, naslovljenega „Smernice o načinu določanja glob, naloženih v skladu s členom 15(2) Uredbe št. 17 in člena 65(5) [ESP]“ (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 8, zvezek 1, str. 171), je navedeno, da se bo „[o]snovni znesek [...] določil v skladu s težo in trajanjem kršitve, ki sta edini merili iz člena 15(2) Uredbe [Sveta] št. 17“ z dne 6. februarja 1962, prva uredba o izvajanju členov [81 in 82 ES] (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 8, zvezek 1, str. 3).
- 5 Glede teže kršitve je v točki 1(A) Smernic iz leta 1998 določeno, da je treba pri ocenjevanju teže kršitve upoštevati njeno naravo, njen dejanski vpliv na trg, če se to lahko meri, in velikost upoštevnege geografskega trga. V skladu s to določbo so kršitve razvrščene v tri kategorije, in sicer manjše kršitve, resne kršitve in zelo resne kršitve.
- 6 V skladu s Smernicami iz leta 1998 so zelo resne kršitve zlasti horizontalne omejitve, kot so „cenovni karteli“ in kvote o delitvah trgov. Za te kršitve je osnovni znesek globe določen na „več kot 20 milijonov [EUR]“.

Obvestilo o ugodni obravnavi iz leta 2002

- 7 V Obvestilu Komisije o imuniteti pred globami in zmanjševanju glob v primerih kartelov (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 8, zvezek 2, str. 155, v nadaljevanju: Obvestilo o ugodni obravnavi iz leta 2002) so določeni pogoji, pod katerimi so podjetja, ki med preiskavo, ki jo vodi Komisija, z njo sodelujejo, lahko oproščena plačila globe ali se jim zniža globa, ki bi jo morala plačati, če ne bi sodelovala.

8 V točki 7 tega obvestila je navedeno:

„[S]odelovanje enega ali več podjetij [lahko] opraviči zmanjšanje globe, za katerega se odloči Komisija. Sleherno zmanjšanje globe mora odražati dejanski prispevek podjetja, v smislu kakovosti in časovne usklajenosti, k odkrivanju kršitve s strani Komisije. Zmanjšanja morajo biti omejena na tista podjetja, ki Komisiji zagotovijo dokaze, kateri dodajo znatno vrednost tistim, ki jih Komisija že ima.“

9 Pod naslovom B navedenega obvestila, naslovljenim „Zmanjšanje globe“, je v točkah 21 in 23 navedeno:

„21. Da bi bilo podjetje do tega upravičeno, mora Komisiji zagotoviti dokaze o domnevni kršitvi, ki predstavljajo znatno dodano vrednost glede na dokaze, ki jih Komisija že ima, in mora prekiniti svoje sodelovanje v kršitvi, na katero se sumi, najkasneje ob času, ko predloži dokaze.

[...]

23. Komisija bo v vsaki dokončni odločbi, ki jo sprejme ob koncu upravnega postopka, odločila:

(a) odločila, ali so dokazi, ki jih je zagotovilo podjetje, predstavljali znatno dodano vrednost glede na dokaze, ki jih je Komisija ob istem času že imela;

[...]

Poleg tega, če podjetje zagotovi dokaze, ki se nanašajo na dejstva, za katera Komisija prej ni vedela, in ki se neposredno nanašajo na težo ali trajanje domnevnega kartela, Komisija teh elementov ne upošteva pri določanju globe, ki naj se naloži podjetju, ki je te dokaze zagotovilo.“

Dejansko stanje in sporna odločba

10 Dejansko stanje spora je bilo navedeno v točkah od 1 do 91 izpodbijane sodbe in ga je mogoče povzeti tako.

11 Proizvod, na kateri se nanaša kršitev, je penetracijski bitumen, torej bitumen, ki ni bil nikakor obdelan in se uporablja za gradnjo ter vzdrževanje cest.

12 Španski trg bitumna zajema tri proizvajalce, skupine Repsol, CEPASA-PROAS in BP na eni strani ter uvoznike, med katerimi sta skupini Nynäs in Petróleos de Portugal (Petrogal), na drugi.

13 Družba RPA/Rylea je bila v obdobju od leta 1991 do leta 2002 v 99,99-odstotni lasti družbe Repsol Petróleo, hčerinske družbe v 99,97-odstotni lasti družbe Repsol YPF SA, ki je postala družba Repsol, matična družba skupine Repsol.

14 Družba RPA/Rylea proizvaja in trži bitumenske izdelke. Ena od dejavnosti družbe Repsol Petróleo je proizvodnja cestogradbenega bitumena in prodaja tega izdelka družbi RPA/Rylea z namenom njegovega trženja.

15 Dve drugi družbi iz skupine Repsol, in sicer Petróleos del Norte SA in Asfalnor SA, v Španiji opravljata dejavnost, povezano s cestogradbenim bitumenom.

16 Družbi RPA/Rylea in Petróleos del Norte sta v poslovnem letu 2001 v Španiji s prodajami cestogradbenega bitumena tretjim osebam ustvarili 97.500.000 EUR prometa, kar predstavlja 34,04 % zadevnega trga. Za leto 2006, ki je poslovno leto pred sprejetjem sporne odločbe, je konsolidirani skupni promet skupine Repsol znašal 51.355.000.000 EUR.

- 17 Potem ko je skupina BP 20. junija 2002 vložila prošnjo za imuniteto na podlagi Obvestila o ugodni obravnavi iz leta 2002, so bila 1. in 2. oktobra 2002 pri družbah skupin Repsol, CEP-SA-PROAS, BP, Nynäs in Petrogal opravljeni preiskavi.
- 18 Komisija je 6. februarja 2004 na podlagi člena 11(3) Uredbe št. 17 zadevnim družbam poslala prvi sveženj zahtev po informacijah.
- 19 Pritožnice in družba PROAS so 31. marca 2004 oziroma 5. aprila 2004 Komisiji po telefaksu predložile vlogo na podlagi Obvestila o ugodni obravnavi iz leta 2002 s priloženo izjavo podjetja.
- 20 Komisija je, potem ko je na zadevna podjetja naslovila še štiri zahteve po informacijah, uradno začela postopek ter družbam iz skupin BP, Repsol, CEP-SA-PROAS, Nynäs in Petrogal med 24. in 28. avgustom 2006 vročila obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah.
- 21 Komisija je 3. oktobra 2007 sprejela sporno odločbo, s katero je ugotovila, da je bilo trinajst družb, ki so bile naslovnice te odločbe, udeleženi pri celoti sporazumov o razdelitvi trga in o usklajevanju cen cestogradbenega bitumna v Španiji (razen na Kanarskih otokih).
- 22 Komisija je menila, da vsako od dveh ugotovljenih omejevanj konkurence, in sicer horizontalni sporazumi o razdelitvi trga ter usklajevanje cen, zaradi narave spada med najresnejše vrste kršitev člena 81 ES, ki so lahko v skladu s sodno prakso utemeljene opredeljene kot „zelo resne“ kršitve.
- 23 Komisija je „izhodiščni znesek“ glob, ki se naložijo, določila na 40.000.000 EUR, pri čemer je upoštevala težo kršitve, vrednost zadevnega trga, ki je bila leta 2001, ki je bilo zadnje dopolnjeno leto kršitve, ocenjena na 286.400.000 EUR, in to, da je bila kršitev omejena na prodaje bitumna v samo eni državi članici.
- 24 Komisija je nato podjetja, naslovnike sporne odločbe, razvrstila v različne kategorije glede na njihov relativen pomen na zadevnem trgu, da bi jih različno obravnavala in s tem upoštevala njihovo dejansko gospodarsko zmožnost za povzročitev resne škode konkurenci.
- 25 Skupina Repsol in družba PROAS, katerih deleža na zadevnem trgu sta za poslovno leto 2001 znašala 34,04 % oziroma 31,67 %, sta bili razvrščeni v prvo kategorijo, skupina BP s 15,19-odstotnim tržnim deležem v drugo kategorijo, skupini Nynäs in Petrogal, katerih tržni deleži so znašali od 4,54 % do 5,24 %, pa v tretjo kategorijo. Na tej podlagi so bili izhodiščni zneski glob, ki se naložijo, prilagojeni tako:
- prva kategorija, za skupino Repsol in družbo PROAS: 40.000.000 EUR;
  - druga kategorija, za skupino BP: 18.000.000 EUR, in
  - tretja kategorija, za skupini Nynäs in Petrogal: 5.500.000 EUR.
- 26 Komisija je določitev zneska glob na stopnji, ki zagotavlja dovolj odvrčilen učinek, štela za ustrezno, da za osnovni znesek globe, ki se naloži skupini Repsol, uporabi množitelj 1,2.
- 27 Po zvišanju izhodiščnega zneska glob glede na trajanje kršitve, in sicer obdobje enajstih let in sedmih mesecev (od 1. marca 1991 do 1. oktobra 2002) kar zadeva skupino Repsol, je Komisija sklenila, da je treba znesek globe, ki naj se naloži tej skupini, zvišati za 30 % zaradi obteževalnih okoliščin, saj je bila ta skupina „gonilna sila“ zadevnega omejevalnega sporazuma.
- 28 Komisija je tudi odločila, da ima skupina Repsol na podlagi Obvestila o ugodni obravnavi iz leta 2002 pravico do 40-odstotnega znižanja zneska globe, ki bi ji bila sicer naložena.

- 29 Na podlagi teh elementov je bila družbam RPA/Rylea, Repsol Petróleo in Repsol YPF skupno in solidarno naložena globa v višini 80.496.000 EUR.

Postopek pred Splošnim sodiščem in izpodbijana sodba

- 30 Pritožnice so 18. decembra 2007 v sodnem tajništvu Splošnega sodišča vložile tožbo, s katero so predlagale razglasitev ničnosti sporne odločbe in, podredno, znižanje globe, ki jim je bila naložena.
- 31 V utemeljitev tožbe so pritožnice navedle osem tožbenih razlogov, med katerimi so samo četrty, peti, šesti in osmi upoštevni za to pritožbo.
- 32 Četrty in peti tožbeni razlog, ki ju je Splošno sodišče preučilo skupaj, sta se nanašala, prvič, na napačno ugotovljeno dejansko stanje in napačno uporabo prava pri presoji dokazov, ki so jih predložile pritožnice v odgovoru na obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah, da bi dokazale poslovno avtonomijo družbe RPA/Rylea glede na družbi Repsol Petróleo in Repsol YPF, in drugič, na to, da dodatni indici v zvezi z razmerji sodelovanja teh treh družb ne morejo ovreči domneve dejanskega izvajanja odločilnega vpliva zadnjenavedenih družb na prvo.
- 33 V okviru šestega tožbenega razloga je bilo navedeno, da je bil znesek naložene globe določen ob kršitvi načel sorazmernosti in enakega obravnavanja.
- 34 Pritožnice so v okviru osmega tožbenega razloga v bistvu izpodbijale to, da je Komisija uporabila Obvestilo o ugodni obravnavi iz leta 2002, in sicer, natančneje, točko 23(b), zadnji odstavek, tega obvestila.
- 35 Splošno sodišče je zavrnilo vse tožbene razloge in tožbo v celoti.
- 36 Zavrnilo je tudi nasprotno tožbo Komisije, s katero je ta predlagala zvišanje zneska globe, naložene pritožnicam.

Predlogi strank

- 37 Pritožnice s pritožbo Sodišču predlagajo, naj:
- izpodbijano sodbo razveljavi, sporno odločbo pa razglasi za nično;
  - zniža znesek naložene globe;
  - ugotovi, da je bilo trajanje sodnega postopka pred Splošnim sodiščem pretirano dolgo in da ni bilo utemeljeno;
  - Komisiji naloži plačilo stroškov.
- 38 Komisija Sodišču predlaga, naj:
- pritožbo zavrne in
  - pritožnicam naloži plačilo vseh stroškov postopka.

Pritožba

- 39 Pritožnice se v utemeljitev pritožbe sklicujejo na štiri pritožbene razloge.

Prvi pritožbeni razlog: napačna uporaba prava pri presoji poslovne avtonomije družbe RPA/Rylesa oziroma, podredno, neobrazložitev te presoje

Trditve strank

- 40 Pritožnice v utemeljitev prvega pritožbenega razloga, ki je usmerjen zoper točke od 179 do 207 izpodbijane sodbe, zatrjujejo, da je bilo v tej sodbi dvakratno napačno uporabljeno pravo pri presoji dokazov, predloženih v podporo njihovim trditvam, s katerimi so želele dokazati poslovno avtonomijo družbe RPA/Rylesa glede na družbi Repsol Petróleo in Repsol YPF.
- 41 Splošnemu sodišču očitajo, da je zlasti v točkah 202 in 203 izpodbijane sodbe štelo, da dokaz, da se nadzor matične družbe nad njenimi hčerinskimi družbami v stoddstotni ali skoraj stoddstotni lasti v praksi ni izvajal, ne zadostuje za to, da bi bila ovržena domneva o dejanskem izvajanju odločilnega vpliva te matične družbe na njene hčerinske družbe.
- 42 Pritožnice podredno menijo, da Splošno sodišče ni izpolnilo svoje obveznosti obrazložitve, ki izhaja iz členov 36 in 53, prvi odstavek, Statuta Sodišča Evropske unije, s tem, da je opravilo pretirano posamično presojo vsakega dokaza, ki so ga predložile pritožnice, ne da bi opravilo presojo celote navedenih dokazov, razen v točki 207 izpodbijane sodbe, v kateri je presoja jedrnata.
- 43 Komisija trdi, da ta prvi pritožbeni razlog ni utemeljen.

Presoja Sodišča

- 44 V zvezi z glavnim delom tega pritožbenega razloga zadostuje ugotoviti, da izhaja iz napačnega razumevanja izpodbijane sodbe.
- 45 Iz nobene od točk, na kateri se sklicujejo pritožnice, namreč ne izhaja, da je Splošno sodišče štelo, da dokaz, da se nadzor matične družbe nad njenimi hčerinskimi družbami v stoddstotni ali skoraj stoddstotni lasti v praksi ni izvajal, ne zadostuje za to, da bi bila ovržena domneva o dejanskem izvajanju odločilnega vpliva te matične družbe na njene hčerinske družbe.
- 46 Iz izpodbijane sodbe in, natančneje, iz njenih točk 207 in 211 izhaja le, da je Splošno sodišče menilo, da z dokazi, ki so jih predložile pritožnice, ni mogoče dokazati avtonomije ravnanja družbe RPA/Rylesa glede na družbi Repsol Petróleo in Repsol YPF in da z njimi zato ni mogoče ovreči domneve o dejanskem izvajanju odločilnega vpliva zadnjenavedenih družb na prvo.
- 47 Poleg tega je treba opozoriti, da v skladu s členom 58, prvi odstavek, Statuta Sodišča Evropske unije presoja dejstev ne spada v pristojnost Sodišča v pritožbenem postopku (glej v tem smislu sodbo MasterCard in drugi/Komisija, C-382/12 P, EU:C:2014:2201, točka 113).
- 48 V zvezi s podrednim delom prvega pritožbenega razloga je treba sicer navesti, da je Splošno sodišče v točki 207 izpodbijane sodbe brez predhodne obrazložitve res štelo, da na podlagi razlogov, ki so jih pritožnice navedle v okviru ničnostne tožbe, upoštevanih skupaj, ni mogoče ovreči domneve o dejanskem izvajanju odločilnega vpliva družb Repsol Petróleo in Repsol YPF na družbo RPA/Rylesa.
- 49 Vendar iz izpodbijane sodbe izhaja, da Splošno sodišče pri zavrnitvi trditve pritožnic, s katerimi so želele dokazati poslovno avtonomijo družbe RPA/Rylesa glede na družbi Repsol Petróleo in Repsol YPF, v točkah 207 in 211, ni zgolj opravilo analizo zunaj konteksta vsakega od dokazov, ki so jih predložile pritožnice.

- 50 Poleg tega, da je Splošno sodišče v točkah od 164 do 206 izpodbijane sodbe v okviru svoje suverene presoje dejstev opravilo podrobno analizo vsakega dokaza – ki so jih predložile stranke – ki je ni mogoče zanemariti pri presoji celote dokazov, je iz točk od 208 do 210 razvidno, da je Splošno sodišče analiziralo in presodilo tudi nekatere dodatne indice, na katere se je oprla Komisija v sporni odločbi in za katere je menilo, da govorijo v prid temu, da so pritožnice dejansko samo en gospodarski subjekt.
- 51 S tem je Splošno sodišče lahko ugotovilo, ne da bi napačno uporabilo pravo in zlasti ne da bi kršilo obveznost obrazložitve svoje odločbe, da pritožnice niso dokazale avtonomije ravnanja družbe RPA/Rylesa glede na družbi Repsol Petróleo in Repsol YPF.
- 52 Iz tega sledi, da je treba prvi pritožbeni razlog zavrniti kot neutemeljen.

Drugi pritožbeni razlog: napačna uporaba prava pri razlagi Obvestila o ugodni obravnavi iz leta 2002

Trditve strank

- 53 Pritožnice v okviru drugega pritožbenega razloga, uveljavljanega zoper točke od 339 do 349 izpodbijane sodbe, trdijo, da je Splošno sodišče napačno uporabilo pravo pri razlagi točke 23(b), zadnji odstavek, Obvestila o ugodni obravnavi iz leta 2002 s tem, da jim ni priznalo delne imunitete, ker so neupravičeno trdile, da je družba Repsol v svoji izjavi na podlagi tega obvestila predložila informacije, ki so Komisiji omogočile seznanitev s trajanjem omejevalnega sporazuma v obdobju od leta 1998 do leta 2002.
- 54 V obravnavani zadevi pa pritožnice – ki priznavajo, da je Komisija pred njihovo izjavo na podlagi Obvestila o ugodni obravnavi iz leta 2002 imela na voljo dokumente, ki so dokazovali resnično trajanje očitane kršitve – menijo, da je njihova navedba dejstev v tej izjavi Komisiji omogočila odkritje, da je skupina BP prikrivala resnico o dejanskem trajanju spornega omejevalnega sporazuma in da je ta kršitev še naprej trajala v navedenem obdobju.
- 55 V zvezi s tem pritožnice zatrjujejo, da je treba besedilo točke 23(b), zadnji odstavek, Obvestila o ugodni obravnavi iz leta 2002 in zlasti uporabo izraza „hechos de los cuales la Comisión no tenga conocimiento previo“ v španski različici, ki ustrezajo izrazoma „facts previously unknown“ in „faits précédemment ignorés“ v angleški in francoski različici, razumeti tako, da se ne nanašajo zgolj na fizično posest dokumentov pri Komisiji, temveč da zahtevajo tudi „kognitivni element“, torej seznanjenost Komisije s kršitvijo, ki naj bi jo dokazovali navedeni dokumenti.
- 56 Pritožnice poleg tega menijo, da bi morale Splošno sodišče zaradi dvoumnosti navedene določbe vsekakor uporabiti razlago, ki je za njih ugodnejša.
- 57 Po mnenju Komisije je treba drugi pritožbeni razlog opredeliti kot nov razlog, zaradi česar ni dopusten, ker ničnostna tožba, ki so jo vložile pritožnice, ni vsebovala trditve v zvezi z obstojem „kognitivnega elementa“ za uveljavljanje navedene določbe. Podredno trdi, da ta pritožbeni razlog ni utemeljen.

Presoja Sodišča

- 58 Najprej je treba opozoriti, da v skladu s členom 170(1) Poslovnika Sodišča pritožba ne more spreminjati predmeta spora pred Splošnim sodiščem. V okviru pritožbe je Sodišče namreč pristojno samo za presojanje pravne rešitve v zvezi z razlogi, ki so se obravnavali pri sodišču na prvi stopnji (glej v tem smislu sodbo ASPLA/Komisija, C-35/12 P, EU:C:2014:348, točka 39 in navedena sodna praksa).

- 59 Stranka zato razlog, ki ga ni uveljavljala pred Splošnim sodiščem, ne sme prvič uveljavljati pred Sodiščem, ker se bi ji s tem dovolilo, da Sodišču, katerega pristojnost glede pritožb je omejena, predloži širši spor, kot je bil predložen Splošnemu sodišču (sodba z dne 3. septembra 2015, Inuit Tapiriit Kanatami in drugi/Komisija, C-398/13 P, EU:C:2015:535, točka 57 in navedena sodna praksa).
- 60 Vendar je treba ugotoviti, kot je generalni pravobranilec navedel v točkah 17 in 18 sklepnih predlogov, da so pritožnice zadevne trditve v bistvu navedle v ničnosti tožbi, vloženi pred Splošnim sodiščem.
- 61 V nasprotju s tem, kar navaja Komisija, je treba drugi pritožbeni razlog razglasiti za dopusten.
- 62 Z njim pritožnice Splošnemu sodišču očitajo, da je v točkah od 339 do 349 izpodbijane sodbe napačno uporabilo pravo, ker je potrdilo Komisijino razlago in uporabo pojma „dejstva, za katera Komisija prej ni vedela,“ v smislu točke 23(b), zadnji odstavek, Obvestila o ugodni obravnavi iz leta 2002. Navedena določba pa naj se ne bi nanašala zgolj na fizično posest dokumentov, temveč naj bi zahtevala upoštevanje drugega merila, ki ga pritožnice opredeljujejo kot „kognitivno merilo“.
- 63 V zvezi s tem je treba na prvem mestu opozoriti, da je v skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišča samo Splošno sodišče pristojno za ugotavljanje in presojo dejanskega stanja ter načeloma za presojo dokazov, ki jih je sprejelo za utemeljitev tega dejanskega stanja. Če so bili ti dokazi pravilno pridobljeni, če so bila spoštovana splošna pravna načela ter postopkovna pravila glede dokaznega bremena in izvajanjem dokazov, dokazno vrednost predloženih elementov presodi zgolj Splošno sodišče. Ta presoja torej – razen če gre za izkrivljanje teh dokazov – ni pravno vprašanje, ki je predmet nadzora Sodišča (sodba z dne 20. januarja 2016, Toshiba Corporation/Komisija, C-373/14 P, EU:C:2016:26, točka 40).
- 64 Zato ni mogoče ovreči ugotovitev Splošnega sodišča o dejstvih, ki se izpodbijajo v okviru drugega pritožbenega razloga, zlasti ne tiste iz točke 341 izpodbijane sodbe, v skladu s katero je Komisija že imela na voljo – celo preden je 31. marca 2004 prejela izjavo pritožnic, priloženo prošnji družbe Repsol na podlagi Obvestila o ugodni obravnavi iz leta 2002 – upoštevalne informacije, vsebovane v dokumentih iz tistega časa, ki so bili zbrani med preiskavami z dne 1. in 2. oktobra 2002. To velja tudi za zavrnitev Splošnega sodišča, zlasti v točki 345 izpodbijane sodbe, trditve v zvezi z domnevno dodano vrednostjo dejstev, ki jih je navedla družba Repsol in ki se nanašajo na obdobje od leta 1998 do leta 2002.
- 65 Na drugem mestu, v zvezi z napačno uporabo prava, na katero se sklicujejo pritožnice, je treba navesti, da točka 23(b), zadnji odstavek, Obvestila o ugodni obravnavi iz leta 2002 določa, da „če podjetje zagotovi dokaze, ki se nanašajo na dejstva, za katera Komisija prej ni vedela, in ki se neposredno nanašajo na težo ali trajanje domnevnega kartela, Komisija teh elementov ne bo upoštevala pri določanju globe, ki naj se naloži podjetju, ki je te dokaze zagotovilo“.
- 66 Že iz besedila te določbe je razvidno, da morata biti za priznanje z njo določene delne imunitete izpolnjena dva pogoja, in sicer, prvič, da zadevno podjetje prvo zagotovi dokaze za dejstva, za katera Komisija prej ni vedela, in drugič, da se ta dejstva neposredno nanašajo na težo ali trajanje domnevnega kartela in bo Komisija na njihovi podlagi lahko prišla do novih ugotovitev glede kršitve (sodba z dne 23. aprila 2015, LG Display in LG Display Taiwan/Komisija, C-227/14 P, EU:C:2015:258, točka 78).
- 67 Sodišče je imelo priložnost pojasniti, da je izraz „dejstva, za katera Komisija ni vedela,“ nedvoumen in omogoča ozko razlago točke 23(b), zadnji odstavek, Obvestila o ugodni obravnavi iz leta 2002, tako da se omeji na primere, v katerih družba, ki je udeležena v omejevalnem sporazumu, Komisiji zagotovi nove informacije v zvezi s težo ali trajanjem kršitve (glej v tem smislu sodbo z dne 23. aprila 2015, LG Display in LG Display Taiwan/Komisija, C-227/14 P, EU:C:2015:258, točka 79 in navedena sodna praksa).

- 68 Sodišče je tudi razsodilo, da mora biti pomen, ki se ga pripiše temu izrazu, tak, da zagotavlja cilje, ki jim sledi točka 23(b), zadnji odstavek, navedenega obvestila, zlasti pa učinkovitost programa prizanesljivosti (glej v tem smislu sodbo z dne 23. aprila 2015, LG Display in LG Display Taiwan/Komisija, C-227/14 P, EU:C:2015:258, točka 84 in navedena sodna praksa). Kot je v zvezi s tem navedel generalni pravobranilec v točki 22 sklepnih predlogov, je cilj programov prizanesljivosti doseči prijavo kršitve storilcev samih, da bi se ta hitro in popolnoma končala.
- 69 Tako je treba zagotoviti polni učinek te določbe, katere namen je – kadar je podjetje za to, da bi mu bila priznana polna imuniteta na podlagi Obvestila o ugodni obravnavi iz leta 2002, Komisiji prvo predložilo dokaze, ki ji omogočajo ugotovitev obstoja kršitve člena 101 PDEU, ni pa razkrilo podatkov, ki dokazujejo, da je zadevna kršitev trajala dlje kot tista, ki je bila ugotovljena na podlagi teh dokazov – da s priznanjem delne imunitete pred globo vsa ostala podjetja, ki so sodelovala pri tej kršitvi, spodbudi k temu, da prva razkrijejo te informacije (glej v tem smislu sodbo z dne 23. aprila 2015, LG Display in LG Display Taiwan/Komisija, C-227/14 P, EU:C:2015:258, točka 85).
- 70 Ob upoštevanju navedenega „kognitivnega“ merila, ki ga predlagajo pritožnice, ni mogoče upoštevati. Točko 23(b), zadnji odstavek, Obvestila o ugodni obravnavi iz leta 2002 je treba namreč razlagati tako, da je dokaz, ki ga predloži podjetje v okviru svoje prošnje na podlagi tega obvestila, mogoče šteti kot dokaz „za dejstva, za katera Komisija prej ni vedela,“ le če objektivno pomeni znatno dodano vrednost glede na dokaze, ki jih je Komisija že imela.
- 71 Ta razlaga na eni strani izhaja iz splošne sistematike Obvestila o ugodni obravnavi iz leta 2002. V skladu s točkami 7 in 21 ter 23(a) tega obvestila se za priznanje znižanja globe, ki jo Komisija naloži na podlagi navedenega obvestila, namreč zahteva, da podjetja, ki nameravajo to znižanje uveljavljati, Komisiji predložijo dokaze, ki pomenijo znatno dodano vrednost glede na dokaze, ki jih ta že ima. Enako mora veljati za delno imuniteto, določeno v točki 23(b), zadnji odstavek, tega obvestila.
- 72 Na drugi strani je treba za namene uporabe zadnjenedene določbe to, da ima Komisija dokaz, enačiti s poznavanjem njegove vsebine, ne glede na to, ali so njene službe ta dokaz dejansko preučile in analizirale.
- 73 Kot je razvidno iz točke 64 te sodbe, je v obravnavani zadevi Splošno sodišče v točki 341 izpodbijane sodbe, ki napotuje na točko 592 sporne odločbe, dokončno ugotovilo, da je Komisija pred izjavo pritožnic, podano na podlagi Obvestila o ugodni obravnavi iz leta 2002, imela informacije v zvezi z dejstvi, nastalimi v obdobju od leta 1998 do leta 2002, ki jih je pridobila med preiskavami, opravljenimi 1. in 2. oktobra 2002. Poleg tega je Splošno sodišče dokončno zavrnilo trditve v zvezi z domnevno dodano vrednostjo dejstev, ki jih je navedla družba Repsol in ki se nanašajo na to obdobje.
- 74 Splošno sodišče je torej lahko, ne da bi napačno uporabilo pravo, v točki 344 izpodbijane sodbe štelo, da pritožnice na podlagi točke 23(b), tretji odstavek, navedenega obvestila ne morejo upravičeno zahtevati, naj se pri določitvi zneska globe ne upošteva dejstev v zvezi s tem omejevalnim sporazumom, ki so nastala v obdobju od leta 1998 do leta 2002.
- 75 Zato je treba drugi pritožbeni razlog zavrniti kot neutemeljen.

Tretji pritožbeni razlog: kršitev člena 261 PDEU in načela sorazmernosti, ker Splošno sodišče ni izpolnilo svoje obveznosti, da opravi nadzor v okviru neomejene pristojnosti nad naloženimi sankcijami

Trditve strank

- 76 Pritožnice trdijo, da je Splošno sodišče kršilo člen 261 PDEU in načelo sorazmernosti, ker ni opravilo avtonomnega in izčrpnega nadzora nad sporno odločbo kar zadeva določitev osnovnega zneska naložene globe, in sicer 40.000.000 EUR, torej dvakratnik okvirnega osnovnega zneska, ki je v Smernicah iz leta 1998 določen za kršitve, ki so opredeljene kot „zelo resne“, čeprav bi moral biti ta osnovni znesek na podlagi dejavnikov iz sporne odločbe nižji ali enak 20.000.000 EUR.
- 77 V zvezi s tem pritožnice trdijo, da je Splošno sodišče v odgovor na šesti tožbeni razlog iz njihove ničnostne tožbe, v okviru katerega so izpodbijale osnovni znesek globe, ki jo je naložila Komisija, pri čemer so se sklicevale zlasti na kršitev načela sorazmernosti, zgolj ugotovilo, prvič, da bi bilo treba očitano kršitev dejansko opredeliti kot „zelo resno“, in drugič, da je Komisija navedla, da je upoštevala dodatne dejavnike, navedene v sporni odločbi, ne da bi preverila, ali je institucija presojo teh elementov pravilno izvedla.
- 78 Splošno sodišče naj bi v točkah od 245 do 250 izpodbijane sodbe tako zgolj zabeležilo dejavnike, ki so bili upoštevani v sporni odločbi, ne da bi opravilo resnično in avtonomno presojo, zaradi česar naj pritožnice ne bi mogle razumeti razlogov, iz katerih sta Komisija in nato Splošno sodišče lahko na podlagi teh dejavnikov določila osnovni znesek naložene globe, ki ustreza dvakratniku minimalnega zneska, ki je v Smernicah iz leta 1998 določen za kršitve, ki so opredeljene kot „zelo resne“.
- 79 Nazadnje, pritožnice trdijo, da bi morale Splošno sodišče v okviru izvajanja svoje neomejene pristojnosti na podlagi člena 261 PDEU, da bi presodilo sorazmernost izhodiščnega zneska naložene globe, upoštevati neobstoj učinka kršitve in pomen tega osnovnega zneska v primerjavi z njihovim prometom.
- 80 Komisija meni, da je treba tretji pritožbeni razlog zavrniti.

Presoja Sodišča

- 81 Najprej je treba opozoriti, da Sodišču, kadar v okviru pritožbe odloča o pravnih vprašanjih, ni treba iz razlogov pravičnosti s svojo presojo nadomestiti presoje Splošnega sodišča, ki pri izvajanju svoje neomejene pristojnosti odloča o višini glob, ki se podjetjem naložijo zaradi kršitev prava Unije (glej zlasti sodbo z dne 22. novembra 2012, E.ON Energie/Komisija, C-89/11 P, EU:C:2012:738, točka 125).
- 82 Le če bi Sodišče ocenilo, da višina sankcije ni le neprimerna, ampak tudi tako pretirana, da ni sorazmerna, bi bilo treba ugotoviti, da je Splošno sodišče zaradi neprimernosti zneska globe napačno uporabilo pravo (sodba z dne 30. maja 2013, Quinn Barlo in drugi/Komisija, C-70/12 P, EU:C:2013:351, točka 57 in navedena sodna praksa).
- 83 Iz tega izhaja – ker pritožnice v okviru tretjega pritožbenega razloga izpodbijajo presojo, ki jo je opravilo Splošno sodišče glede sorazmernosti osnovnega zneska naložene globe glede na okoliščine obravnavane zadeve, ne da bi dokazale ali vsaj navedle, da ta znesek ni zgolj neprimeren, temveč tudi tako pretirano visok, da ni sorazmeren – da je treba navedeni pritožbeni razlog zavreči kot nedopusten.
- 84 Poleg tega je treba opozoriti, da ima sodišče Unije glede sodnega nadzora sklepov, v katerih se Komisija odloči za naložitev globe ali periodične denarne kazni za kršitev pravil konkurence, poleg pristojnosti za nadzor zakonitosti, ki je določen v členu 263 PDEU, tudi neomejeno pristojnost, ki mu je bila v skladu s členom 261 PDEU priznana v členu 31 Uredbe št. 1/2003 in mu omogoča, da presojo

Komisije nadomesti s svojo ter tako odpravi, zniža ali zviša naloženo globo ali periodično denarno kazen (sodba z dne 22. oktobra 2015, AC-Treuhand/Komisija, C-194/14 P, EU:C:2015:717, točka 74 in navedena sodna praksa).

- 85 Vendar je treba opozoriti, da izvajanje neomejene pristojnosti iz člena 261 PDEU in člena 31 Uredbe št. 1/2003 ne pomeni enako kot nadzor po uradni dolžnosti ter da je postopek pred sodišči Unije kontradiktoren. Razen razlogov javnega reda, ki jih mora sodišče Unije preizkusiti po uradni dolžnosti, mora torej tožeča stranka navesti tožbene razloge zoper izpodbijano odločbo in v podporo tem razlogom predložiti dokaze (sodba z dne 22. oktobra 2015, AC-Treuhand/Komisija, C-194/14 P, EU:C:2015:717, točka 75 in navedena sodna praksa).
- 86 Splošno sodišče pa mora, da bi izpolnilo zahteve načela učinkovitega sodnega varstva, določenega v členu 47(1) Listine Evropske unije o temeljnih pravicah (v nadaljevanju: Listina) in ob upoštevanju, da člen 23(3) Uredbe št. 1/2003 določa, da je treba pri določanju višine zneska globe upoštevati težo in trajanje kršitve, pri izvajanju pooblastil iz členov 261 PDEU in 263 PDEU preučiti vsak očitek, dejanski ali pravni, s katerim se skuša dokazati, da znesek globe ni v sorazmerju s težo in trajanjem kršitve (sodba z dne 22. oktobra 2015, AC-Treuhand/Komisija, C-194/14 P, EU:C:2015:717, točka 76 in navedena sodna praksa).
- 87 V tej zadevi je treba ugotoviti, da je Splošno sodišče v točkah 250 in 258 izpodbijane sodbe štelo, da ni bilo mogoče odkriti nobene napake pri tem, da je Komisija določila znesek na 40.000.000 EUR, ki je bil osnova za izračun globe, naložene pritožnicam, in da ta znesek ni nesorazmeren.
- 88 V ta namen je Splošno sodišče v točkah od 245 do 249 navedene sodbe na eni strani presodilo resnost storjene kršitve, velikost geografskega trga, na katerega se kršitev nanaša, in tržni delež pritožnic ter na drugi v točkah od 251 do 257 navedene sodbe pravno zadostno in obrazloženo odgovorilo na trditve, ki so se med drugim nanašale na neobstoje dejanskega vpliva zadevnega omejevalnega sporazuma oziroma na dejstvo, da osnovni znesek globe, naložene pritožnicam, predstavlja velik delež njihovega prometa.
- 89 Splošno sodišče s tem ni napačno uporabilo prava pri izvajanju sodnega nadzora.
- 90 Poleg tega je treba poudariti, da je v točki 1(A), tretja alineja, Smernic iz leta 1998 določeno, da osnovni znesek globe v primeru zelo resnih kršitev znaša več kot 20 milijonov EUR. Znesek 20 milijonov EUR tako pomeni zgolj najnižji znesek, določen s temi smernicami, ki ga Komisija upošteva kot spodnjo mejo pri določitvi izhodiščnega zneska za izračun glob za take kršitve.
- 91 V zvezi z očitkom pritožnic, da je Splošno sodišče napačno uporabilo pravo s tem, da je zavrnilo njihove trditve, češ da bi Komisija morala upoštevati neobstoje dejanskega vpliva kršitve na trg, zadostuje navesti, kot je to storila Komisija, da pritožnice v zvezi s tem pri Splošnem sodišču niso izpodbijale sporne odločbe, v kateri poleg tega ni bil naveden ta neobstoje vpliva, in da pri Splošnem sodišču niso niti predložile dokaza o tem, da so bili učinki kršitve izmerljivi. V teh okoliščinah je treba trditve pritožnic zavreči kot nedopustne.
- 92 Tretji pritožbeni razlog je zato treba delno zavreči kot nedopusten in delno zavrnil kot neutemeljen.

Četrty pritožbeni razlog: nespoštovanje razumnega roka za sojenje s strani Splošnega sodišča

Trditve strank

- 93 Pritožnice v okviru četrtega pritožbenega razloga trdijo, da je Splošno sodišče kršilo člen 47 Listine in člen 6(1) Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin, podpisane v Rimu 4. novembra 1950, ker ni odločilo v razumnem roku, kar naj bi upravičevalo znižanje globe, ki jim je bila naložena, ali ugotovitev obstoja te kršitve.

- 94 V zvezi s tem navajajo, da je bila njihova ničnostna tožba vložena 18. decembra 2007, da je bil pisni postopek končan 25. septembra 2008, da so bile 11. julija 2012 zaprošene za predložitev stališč o primernosti združitve te zadeve z zadevami T-462/07, T-482/07, T-495/07 in T-497/07, da je obravnava potekala 14. januarja 2013 in da je bila izpodbijana sodba razglašena 16. septembra 2013.
- 95 Poudarjajo tudi, da je celoten postopek trajal približno pet let in devet mesecev z obdobjem nedejavnosti med vložitvijo tožbe in pozivom k predložitvi stališč glede možnosti združitve te zadeve z drugimi, ki je trajalo štiri leta in pol in ki je primerljivo s tistim, ki ga je Sodišče ugotovilo v sodbi z dne 26. novembra 2013, *Groupe Gascogne/Komisija* (C-58/12 P, EU:C:2013:770).
- 96 V zvezi s tem pritožnice trdijo, da nobena izjemna okoliščina ne more upravičiti zamude, ugotovljene pri preiskavi zadeve, ki ni nastala niti zaradi intervencij ali njihovih opustitev niti zaradi posebne zapletenosti zadeve.
- 97 Komisija trdi, da je treba četrti pritožbeni razlog zavrni.

Presoja Sodišča

- 98 Spomniti je treba, da je treba kršitev obveznosti iz člena 47, drugi odstavek, Listine, ki jo je storilo sodišče Unije, in sicer, da o predloženi zadevi odloči v razumnem roku, sankcionirati z odškodninsko tožbo, ki se vloži pri Splošnem sodišču, saj je taka tožba učinkovito sredstvo. Tako predloga za povrnitev škode, nastale, ker Splošno sodišče ni spoštovalo razumnega roka za sojenje, ni mogoče vložiti neposredno pri Sodišču v okviru pritožbe, ampak ga je treba vložiti pri Splošnem sodišču (sodbe z dne 10. julija 2014, *Telefónica in Telefónica de España/Komisija*, C-295/12 P, EU:C:2014:2062, točka 66; z dne 9. oktobra 2014, *ICF/Komisija*, C-467/13 P, EU:C:2014:2274, točka 57, in z dne 12. novembra 2014, *Guardian Industries in Guardian Europe/Komisija*, C-580/12 P, EU:C:2014:2363, točki 17 in 18).
- 99 Splošno sodišče, ki je pristojno na podlagi člena 256(1) PDEU in ki odloča o odškodninskem zahtevku, mora o takem zahtevku odločiti v drugačni sestavi, kot je ta, ki je odločala o sporu, v zvezi s katerim je potekal postopek, katerega trajanje se graja (glej v tem smislu sodbe z dne 10. julija 2014, *Telefónica in Telefónica de España/Komisija*, C-295/12 P, EU:C:2014:2062, točka 67; z dne 9. oktobra 2014, *ICF/Komisija*, C-467/13 P, EU:C:2014:2274, točka 58, in z dne 12. novembra 2014, *Guardian Industries in Guardian Europe/Komisija*, C-580/12 P, EU:C:2014:2363, točka 19).
- 100 Ob navedenem lahko Sodišče, če je očitno, ne da bi morale stranke v zvezi s tem predložiti dodatne dokaze, da je Splošno sodišče dovolj resno kršilo svojo obveznost, da o zadevi odloči v razumnem roku, to ugotovi (glej v tem smislu sodbi z dne 9. oktobra 2014, *ICF/Komisija*, C-467/13 P, EU:C:2014:2274, točka 59, in z dne 12. novembra 2014, *Guardian Industries in Guardian Europe/Komisija*, C-580/12 P, EU:C:2014:2363, točka 20).
- 101 V obravnavani zadevi je tako. Trajanja postopka pred Splošnim sodiščem, in sicer skoraj pet let in devet mesecev, ki zajema, natančneje, obdobje štirih let in enega meseca, ki je preteklo med koncem pisnega postopka in glavno obravnavo, ne da bi bil sprejet kakršen koli procesni akt, ni mogoče pojasniti ne z naravo ne z zapletenostjo zadeve, in ne z njenim kontekstom. Spor, ki je bil predložen Splošnemu sodišču, namreč ni bil posebej zapleten. Na drugi strani ni niti iz izpodbijane sodbe niti iz elementov, ki so jih predložile stranke, razvidno, da bi se to obdobje nedejavnosti izkazalo za objektivno upravičeno ali da bi pritožnice prispevale k njegovemu trajanju. V zvezi s tem dejstvo, da je Splošno sodišče 11. julija 2012 pritožnice pozvalo, naj predložijo stališča v zvezi s primernostjo združitve te zadeve z zadevami T-462/07, T-482/07, T-495/07 in T-497/07, ni pomembno.
- 102 Kljub temu je iz preudarkov iz točke 98 te sodbe razvidno, da je treba četrti pritožbeni razlog zavrni.

103 Ker ni mogoče sprejeti nobenega od štirih pritožbenih razlogov, ki jih navajajo pritožnice v utemeljitev pritožbe, je to treba zavrni.

Stroški

104 Člen 184(2) Poslovnika Sodišča določa, da če pritožba ni utemeljena, o stroških odloči Sodišče.

105 V skladu s členom 138(1) tega poslovnika, ki se za pritožbeni postopek uporablja na podlagi člena 184(1) istega poslovnika, se plačilo stroškov na predlog naloži neuspeli stranki.

106 Komisija je predlagala, naj se družbam Repsol Lubricantes y Especialidades, Repsol Petróleo in Repsol naloži plačilo stroškov, zato se jim, ker s predlogi niso uspele, naloži plačilo stroškov tega pritožbenega postopka.

Iz teh razlogov je Sodišče (peti senat) razsodilo:

1. Pritožba se zavrne.

2. Družbam Repsol Lubricantes y Especialidades SA, Repsol Petróleo SA in Repsol SA se naloži plačilo stroškov.

Podpisi